

Грина Снісаренко,
доцент кафедри іноземних мов факультету № 1
Донецького державного університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІЦІЇ

Одним із підрозділів Національної поліції України, який проходить період реформування є Департамент міграційної поліції. В умовах правового режиму воєнного стану працівники міграційної поліції стикнулися з низкою протиправних дій, які до повномасштабної війни майже не проявлялися.

На тепер наше суспільство зіткнулося з проблемними питаннями, які пов'язані з загальною мобілізацією на яку наклали відбиток міграційні процеси та масове внутрішнє та зовнішнє (за кордон) переміщення громадян та з втягненням громадян у незаконні збройні та воєнізовані формування, а також з втягненням до вчинення терористичних актів. Різні аспекти порушення норм міжнародного гуманітарного права, торгівлі людьми, експлуатації громадян, нелегальної міграції, протиправні дії у сфері моральності, за які передбачена кримінальна відповідальність Кримінальним кодексом України [1] актуалізували правові засади діяльності працівників міграційної поліції.

За своєю організаційною основою Департамент міграційної поліції відноситься до системи кримінальної поліції і є територіальним органом Національної поліції України [2]. Належність до системи підрозділів кримінальної поліції наклало свій відбиток на правові засади діяльності даного Департаменту.

Розглядаючи правові засади діяльності міграційної поліції погоджуємося з висновком Вітвіцького С. С., Тулінова В. С., Мердової О. М. та інших науковців, які вважають, що система законодавства, що регулює поліцейську діяльність – це сукупність усіх чинних упорядкованих нормативно-правових актів у сфері діяльності Національної поліції України [3, с. 22]. На їхню думку особливість поліцейської діяльності полягає в тому, що переважна більшість нормативно-правових актів, що її визначають, носить здебільшого відомчий характер [3, с. 22].

На нашу думку правові засади діяльності підрозділів міграційної поліції в умовах правового режиму воєнного стану доцільно розглядати з урахуванням загального функціонального призначення надання поліцейських послуг підрозділами Національної поліції. Відповідно до вимог статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [4 ст. 2].

Першоджерелом правових засад діяльності міграційної поліції безперечно

є Конституція України, яка була прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [5]. Особливість виконання правоохоронної функції, її напрямків в діяльності міграційної поліції передбачає взаємодію на міжнародному рівні. Відповідно є низка міжнародних Пактів, Конвенцій, які безпосередньо регламентують актуальні питання міжнародної співпраці у сфері запобігання торгівлі людьми, нелегальній міграції, організованим та транснаціональним формам злочинності [6; 7; 8; 9]. Їхній правовий аналіз потребує окремого дослідження, що стане предметом наукового пізнання в подальших теоретичних розвідках.

Необхідно зазначити те, що правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України визначає Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII [4]. Згідно з положеннями даного закону поліцейський, в тому числі і співробітник міграційної поліції, на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції [4, ст. 18, ч. 2]. Відповідно положення частини 2 статті 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 року № 2135-XII [10] зазначають, що у разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність (міграційна поліція уповноважена здійснювати ОРД – прим. автора), зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України [10, ст. 7, ч. 2].

Отже, проведена нами теоретична розвідка дозволяє висновувати те, що правові засади діяльності підрозділів міграційної поліції структуризовані за функціональною ознакою. Дана система містить положення: конституційні, міжнародних правових актів, кодифікованих актів, низки законодавчих актів, а також відомчого нормативно-правове регулювання [11].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Дата оновлення: 1 лютого 2025 р. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Структура Національної поліції. *Офіційний вебпортал Національної поліції України*. URL: <https://npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi>.
3. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021.

372 с.

4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 16 серпня 2024 р. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

5. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Дата оновлення: 1 січня 2020 р. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#n4288>.

6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text.

7. Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок від 06.10.1999. (Ратифікована Законом України № 946-IV від 05.06.2003). *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text.

8. Конвенція про права дитини в редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року. (Ратифікована Постановою ВР № 789-XII від 27.02.1991). *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

9. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами від 02 грудня 1949 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162.

10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. Дата оновлення: 9 серпня 2024. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

11. Інструкція з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 27 квітня 2020 р. № 357. Дата оновлення: 14 червня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>.